

* * *

‘Ο «Προικιοθήρας», τὸ ἔργο τοῦ κ. Ρούσσου ποὺ ἀνέβασε ὁ κ. Ἀργυρόπουλος στὸ καινούριο, πολὺ ἀνετο, δροσερὸ καὶ συμπαθητικὸ θερινὸ τοῦ θεάτρου, σημειώνει μιὰν ἐξέλιξη τοῦ συγγραφέα του, κι αὐτὸ εἶναι ποὺ πρέπει νὰ προσέξουμε, ἔστω κι ἂν παρουσιάζει ἀκόμα πολλὰ ἐλαττώματα. Ἕνας συγγραφέας, ἕνας καλλιτέχνης, ἔχτὸς ἂν εἶναι προικισμένος μὲ ἐντελῶς ἐξαιρετικὰ προσόντα, δὲ συλλαμβάνει ἀμέσως οὔτε τὴν τεχνικὴ οὔτε τὴν Τέχνη· ὅσο δὲν μένει στάσιμος, δίνει ἐλπίδες. Ὁ κ. Ρούσσοι στὸν «Πρωτενουσιάνο» εἶχε παραμείνει πάρα πολὺ δουλικὰ, στενά, ἀσφυχτικὰ προσκολλημένος στὸ κεντρικὸ τοῦ θέμα. Τώρα ζήτησε νὰ προβάλει μιὰ σύνθεση, ἀλλὰ δὲν ὑποπετεύθηκε ὅτι ὅσο κι ἂν ἡ θεμελιακὴ ἰδέα δὲν πρέπει νὰ ἀναπηδᾷ μονοκόμματα, δὲν πρέπει νὰ ἐπιβάλλεται ἀλλὰ νὰ ὑποβάλλεται, καὶ γι’ αὐτὸ εἶναι ἀνάγκη νὰ πλουτίζεται καὶ μὲ ἄλλα λεπτομερειακὰ μοτίβα, εἶναι πάντα ἀνάγκη κάπως νὰ διακρίνεται. Ὁ ἴδιος δὲν ξεκαθάρισε οὔτε γιὰ τὸν ἑαυτὸ τοῦ ἀκριβῶς τί ὑποστηρίζει. Ποιὸς εἶναι ὑπεύθυνος γιὰ τὴν ἀποτυχία τοῦ γάμου ποὺ παρουσιάζει; τὸ ὅτι ὁ γαμπρὸς κυνήγησε τὴν προίκα; ἐν τούτοις, τὸ νέο ζευγάρι, ἔστω κι ἂν τὸ συνέδεσε στὴν ἀρχὴ τὸ χρῆμα, ὥστε

άλληλοερωτεύθηκε, και παράλληλά του ένα άλλο, στην αρχή αγαπημένο, ζευγάρι καταλήγει να μη συνεννοείται και να είναι δυστυχισμένο· ή πεθερά που επεμβαίνει δεσποτικά και δεν αφήνει το νέο ζευγάρι να διαπλάσει ανεξάρτητο τη ζωή του; το ότι η νέα γυναίκα δε θέλει ν' αποχτήσει παιδί, ενώ το παιδί είναι το στήριγμα, ή χαρά και η δικαίωση του γάμου; 'Ο κ. Ρουσσος παρέβλεψε ότι σ' ένα έργο δεν είναι δυνατόν να χωρέσουν όλα όσα είναι δυνατόν να σκεφτεί κανένας γύρω από ένα θέμα, ότι η μορφοποίηση απαιτεί προσθήκες αλλά προπάντων πολλές αφαιρέσεις. Σύγχρονα, δεν κατόρθωσε να έμφυσησει στα πρόσωπά του ζωή· η λογοτεχνική ζωή δεν είναι βέβαια απaráλλαχτα ίδια με τη φυσική, αλλά δεν μπορεί να μην έχει και αυτή κάποια συνέπεια, κάποιο εἶρμό, κάποιο ρυθμό. 'Ο «Πρωτεουσιάνος» είναι πολύ περισσότερο το πρόπλασμα, το σχέδιο ενός έργου παρά ένα έργο. 'Αλλ' επιτρέπει να σχηματίζει κανείς την εντύπωση, προπάντων όταν προσέξει τη σατιρική φλέβα που αναπηδά πηγαῖα σε μερικά σημεία, ότι όταν ο κ. Ρουσσος κατασταλάξει στον μέσο δρόμο, στον περίφημο δρόμο τῆς γκαμήλας, ανάμεσα στον «Πρωτεουσιάνο» και στον «Προικοθήρα», είναι ενδεχόμενο να προσφέρει κάτι αξιόλογο. Πρέπει όμως πολύ να επιμεληθεῖ τὰ εκφραστικά του μέσα. Είναι ακόμα συχνά υπερβολικά χοντρά.

Τὸ ἄμορφο χάος τὸ διέπλεσε, όπως τοῦ ἦταν δυνατό, ὁ κ. 'Αργυρόπουλος, πού εἶναι ἕνας ἐντελῶς ξεχωριστός καλλιτέχνης. Τί κρίμα—κάθε φορά πού ἀσχολοῦμαι με τὸ θῖα-σό του ἀναγκάζομαι νὰ ἐπαναλαμβάνω τὴν ἴδια παρατήρηση—τὸ περιβάλλον νὰ εἶναι τόσο ἀθλιο! *Αν ἐξαιρεθοῦν ἡ Κα Κρ. Παππᾶ κι ὁ κ. Βλαχόπουλος, πού κράτησαν τὸ μέρος τους, ὅλοι οἱ ἄλλοι ἡθοποιοὶ ἦταν ἀπάνω στὴ σκηνὴ νευρόσπαστα.

* * *